

המעפילים

What were they thinking?

Source Sheet by Tzipora Meier

1 במדבר י"ד:ל"ט-מ"ה

(לט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּתְאֲבֹלוּ הָעָם מְאֹד: (מ) וַיִּשְׁכַּמּוּ בַבֶּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ־הַהָר לֵאמֹר הֲנִנּוּ וַיַּעֲלוּנוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר ה' כִּי חָטָאנוּ: (מא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְמַדּוּ נָה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־פִּי ה' וְהוּא לֹא תִצְלַח: (מב) אֶל־תַּעֲלוּ כִּי אֵין ה' בְּקֶרְבְּכֶם וְלֹא תִגָּפוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם: (מג) כִּי הָעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי שָׂם לִפְנֵיכֶם וְנִפְלַתֶם בְּחֶרֶב כִּי־עַל־כֵּן שָׁבַתֶם מֵאֲחֲרַי ה' וְלֹא־יִהְיֶה ה' עִמָּכֶם: (מד) וַיַּעֲפֹלוּ לְעֻלּוֹת אֶל־רֹאשׁ הַהָר וַאֲרוֹן בְּרִית־ה' וּמֹשֶׁה לֹא־מָשׁוּ מִקְּרֵב הַמַּחֲנֶה: (מה) וַיֵּרָד הָעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיִּכּוּם וַיִּקְחוּם עַד־הַחֲרָמָה: (פו)

2 דברים א':מ'-מ"ה

(מ) וְאַתֶּם פָּנּוּ לְכֶם וְסָעוּ הַמִּדְבָּרָה גֵרֵד יַם־סוּף: (מא) וַתַּעֲנִו וַתֹּאמְרוּ אֵלֵינוּ חָטָאנוּ לָה' אַגְחָנוּ נִעְלָה וְנִלְטַמְנוּ כָּכֵל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ וְתַחֲרֹו אִישׁ אֶת־כְּלֵי מִלְחָמָתוֹ וְתַהֲיִנוּ לְעֻלַּת הַהָרָה: (מב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵינוּ אֲמַר לָהֶם לֹא תַעֲלוּ וְלֹא־תִלְחַמּוּ כִּי אֵינִי בְּקֶרְבְּכֶם וְלֹא תִגָּפוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם: (מג) וַאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וַתִּמְרֹדוּ אֶת־פִּי ה' וַתַּעֲדוּ וַתַּעֲלוּ הַהָרָה: (מד) וַיֵּצֵא הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר הַהוּא לְקִרְיַתְכֶם וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר תַּעֲשִׂינָה הַדְּבָרִים וַיִּכְתּוּ אֶתְכֶם בְּשַׁעִיר עַד־חֲרָמָה: (מה) וַתַּעֲשׂוּ וַתִּבְקְרוּ לִפְנֵי ה' וְלֹא־שָׁמַע ה' בְּקִלְכֶם וְלֹא הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם:

3 רמב"ן על במדבר י"ד:מ"א:

(מא) וטעם למה זה אתם עוברים את פי ה' איננו בגזרת במדבר הזה יפלו פגריכם אשר אמר (פסוק כט) אבל יאמר למה אתם עוברים את פי ה' כי הוא צוה אלי שלא תעלו כלל ולא תנגפו לפני אויביכם וכן אמר במשנה תורה (דברים א מא מב) ותהינו לעלות ההרה ויאמר ה' אלי אמור להם לא תעלו ולא תלחמו כי אינני בקרבכם ולא תנגפו לפני וטעם והיא לא תצלו וזו שאתם עושים לא תצלו לשון רש"י או העברת פי השם אין בו הצלחה

ויעפילו

שד"ל: ענין...התנשאות הלב בבטחונו
אונקלוס: וארשעו
ספורנו: חזקו לבם

Yehoshua Blau as quoted in an article by Elchanan Samet Vya'apilu can be explained in light of the Arabic that they gave up their souls to die ignoring the dangers involved

4 אור החיים על במדבר י"ד:מ"ד

(מד) ויעפילו וגו'. טעו בהוראת דעתם כי לצד שהם מרדו בה' כאומרם שאינו יכול לתת בידם העמים הרמים לנה חשבו לתקן לבטוח בה' ולהחליט האמונה כי הצל יציל ועלו ההרה, ולא נתרצה ה' כי מכתם טריה וכבר נגזרה גזרה, ועיין מה שכתבתי בפרשת דברים: (אלא בזדון עשייתם...בלא בקשת תיקון לפני ה')

ספורנו על במדבר י"ד:מ"א

(מא) למה זה אתם עוברים את פי ה' והוא לא תצלו. כי באופן זה תהיו חוטאים לא לתאבון והנאת עצמכם אבל להכעיס:

העמק דבר על במדבר י"ד:מ"

(מ) וישכימו בבוקר וגוי. רצו לשוב מעין החטא. וקבלו על עצמם למסור נפשם על הכניסה לארץ גם שלא בצירוף ארון ה' ומשה:

5 אלי חדד מגדים מ"ז

מסקנת הספור [בדברים] אין בכוחם להילחם ולנצח ללא עזרתו של ה' וחטאם היסודי שיצאו למלחמה בניגוד לציווי ה' וחשבו לנצח ללא עזרתו. רק לאחר מפלה זו העם מגיב באופן אמוציונלי ובוכה לפני ה'

נתן לחזק מהלך זה על פי הצבת הניגוד בין חטא המרגלים לחטא המעפילים במילים ותמרו את פי ה' שמשה מציין בחטא המרגלים (דברים א:כו) ובחטא המעפילים (דברים א:מג

בפעם הראשונה בני ישראל פחדו לעלות וחששו מכך שהאמורי ישמיד אותם...בפעם השנייה בני ישראל החליטו לעלות ולהלחם בכוחות עצמם למרות שאין ה' בקרבם...המסקנה היא שיש לצאת למלחמה רק ברצון ה' וכאשר הוא בקרבם

במדבר מה חשבו המעפילים לעשות בהעפלתם ללא כלי מלחמה וללא הסכמתו של משה?... ייתכן שהם לא חשבו כלל אלא המשיכו לעלות אחוזי טירוף עיוורים לסכנות וחירשים לאזהרות משה....חשבו המעפילים לגלות מסירות נפשם ולהכריח את ה' לשנות גזרתו...הם סמוכים ובטוחים שהי יעלה בקרבם...חיזוק סגנוני לכך נמצא במקבילות הלשוניות לסיפור העקדה

אלי חדד

בעוד ספר דברים יוצא כנגד הביטחון העצמי הרציונלי... יוצא ספר במדבר כנגד האמונה הבלתי רציונלי המוסרת נפשה ללא גבול מתוך בטחון מוחלט בכל שהקב"ה יתלווה לגחמותיה

6 בראשית ל"ד:א'-ח'

(א) ותצא דינה בת-לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ: (ב) וירא אתה שקם בן-חמור חתני נשיא הארץ ויבא אתה וישקב אתה ויענה: (ג) ותדבק נפשו בדינה בת-יעקב ויאבה את-הנער וידבר על-לב הנער: (ד) ויאמר שקם אל-חמור אביו לאמר קח-לי את-הילדה הזאת לאשה: (ה) ויעקב שמע כי טמא את-דינה בתו ויגיו הניו את-מקנהו בשדה והחריש יעקב עד-באם: (ו) ויצא חמור אבי-שקם אל-יעקב לדבר אתו: (ז) ובני יעקב באו מן-השדה פשמעם ויתעצבו האנשים ויסרו להם מאד כיי-נבלה עשה בישראל לישקב את-בת-יעקב וכן לא יעשה: (ח) וידבר חמור אתם לאמר שקם בני חשקה נפשו בבתכם תנו נא אתה לו לאשה:

המעפילים

שמות ל"ג:ז'

(ז) ומשה ילח את-האהל ונטה-לו | מחוץ למחנה הרסקל מן-המחנה וקרא לו אהל מועד והיה פל-מבקש ה' יצא אל-אהל מועד אשר מחוץ למחנה: